

DIGI markt & kennis
Mijn digitale wereld

Handig voor je ouders!

- Wat zijn sociale media? • **Hoe begeleid je je kind op internet?**
- Online games en virtuele werelden: pas op de kosten!
- **Vraag & antwoord** • Help, nu ook mobiel

Knip uit en hang op!
Regels voor sociaal media-gebruik

Sociale media zijn jong: Hyves ging in 2004 online en Facebook is pas sinds 2008 in het Nederlands beschikbaar. Op dit moment is bijna iedereen al actief op een of meer sociale media. In de zakelijke wereld zijn Twitter en LinkedIn inmiddels gemeengoed. Ook thuis zijn sociale media niet meer weg te denken. De topgebruikers zijn onze kinderen. Van de kinderen tussen 9 en 16 jaar heeft 78% een account op een sociaal netwerk (zie www.eukidsonline.net). Zij lopen daarmee in Europa voorop.

Sociale netwerken zijn veel meer dan sites. Ze hebben de manier waarop we met elkaar omgaan veranderd. We waren een paar jaar geleden nog verbaasd dat de scholierendemonstraties op het Malieveld zo snel succesvol waren door oproepen op Hyves. Inmiddels volgen we het wereldnieuws via Facebook, óók uit landen waar de berichtgeving stevig wordt gecensureerd.

Als aanbieder van razendsnel internet zijn we bij UPC vooral blij met de mogelijkheden die online netwerken onze klanten bieden. Natuurlijk zijn er ook risico's. We zien het als onze verantwoordelijkheid om daar iets mee te doen. Niet door te waarschuwen tegen online netwerken, maar wel om gezinnen te voorzien van heldere informatie over de valkuilen én de kansen.

In het kader van ons programma 'Veilig Internet' spreken wij op scholen met leerlingen over de mogelijkheden en eventuele risico's van online contact. Is iemand wel echt wie hij zegt dat hij is? Wat doe je als iemand wordt buitengesloten in een online groep? Hoe makkelijk is het om informatie over jezelf te veranderen, als het eenmaal tussen de zoekresultaten op Google staat? Het vertrouwen tussen kinderen en hun ouders staat daarbij centraal. Kinderen en jongeren zijn handig op het internet, volwassenen zijn gepokt en gemazeld in de 'echte' wereld. Het gaat erom dat in gezinnen en op school de samenwerking wordt gezocht om van beide kwaliteiten te profiteren.

Dit boekje is een uitstekende aanleiding om die samenwerking uit te bouwen. Voor ouders en leerkrachten maakt het duidelijk wat er eigenlijk gebeurt, in al die uren dat jongeren online zijn. Jongeren kunnen er de meest voorkomende valkuilen uithalen en daar van leren.

Zelf hoop ik dat vertrouwen en informatie in de plaats komen van regels en onbegrip. Zo kan kinderen en jongeren onnodig leed bespaard blijven en geven we ze de ruimte om de kansen die sociale media bieden zo goed mogelijk te benutten.

Anya Pieroen
Director Corporate Communications
UPC Nederland

Sociale media

Wat zijn dat?

Soms lijkt het wel of iederéén op MSN, Hyves of Twitter zit. En dat is ook precies de bedoeling van deze 'sociale media', zoals de platforms heten waarmee je online contacten onderhoudt. Gebruikers wisselen tekstberichten uit, maar ook foto's, muziek en filmpjes. Kinderen zijn gek op deze digitale ontmoetingsplekken.

Waar anders kun je met vrienden van school, voetbal én je vorige buurmeisje tegelijk contact houden, clips bekijken en muziek luisteren? Op Hyves, Facebook of MSN hoor je erbij. En dat is nou net wat ze op deze leeftijd zo graag willen.

Hyves werd in 2004 opgericht door drie Nederlandse vrienden. Hyves (van *beehive*, oftewel 'bijenkorf') is een profielensite, net als Facebook, maar dan speciaal gericht op de Nederlandse markt. Inmiddels is Hyves uitgegroeid tot een enorm vriendennetwerk waarop ook kinderen en jongeren een digitaal profiel van zichzelf bijhouden. In januari 2011 telde Hyves 10,9 miljoen accounts, ook van veel jonge gebruikers. Driekwart van de 8- tot 18-jarigen heeft een Hyvesprofiel. Zo'n profielpagina bevat persoonlijke informatie en is bedoeld om nieuwe contacten te leggen en bestaande contacten te onderhouden. Op Hyves kunnen berichtjes ('krabbels') worden uitgewisseld, je kunt er spelletjes spelen en op de profielpagina kun je foto's, video's en persoonlijke gegevens

plaatsen, zoals vakantiebelevissen of het verloop van de afgelopen (school)dag. Via de profielpagina kunnen bezoekers privé-berichtjes versturen, of 'krabbelen' op de pagina zelf.

Het maken van een Hyves-pagina is niet moeilijk. Je vult een paar vragenlijsten in, voegt wat foto's toe en klaar ben je. Profielen zijn voor iedereen zichtbaar, tenzij je in de instellingen het profiel op privé zet. Kinderen doen dat overigens steeds minder naarmate ze ouder worden. Als ze gaan puberen willen ze juist graag gezien worden.

Hyves is niet de eerste profielensite van Nederland. Het begon met CU2 en PartyPeeps2000 (beide in 2000), waarna andere sites volgden. Op dit moment is Hyves nog steeds de grootste en de belangrijkste.

87%

Europese koplopers

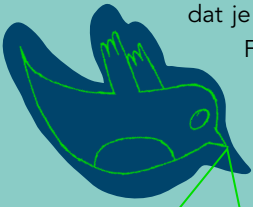
Nederlandse kinderen zijn in Europa koploper in het gebruik van sociale media. Van de kinderen tussen negen en twaalf jaar heeft 70 procent een profiel op een sociaal netwerk. Tussen 13 en 16 jaar is dat al 87 procent.

Hyves

De Amerikaanse netwerksite Facebook is in omvang een concurrent voor Hyves, met naar schatting zo'n 4 miljoen Nederlandse gebruikers. Formeel mogen kinderen onder de 13 jaar Facebook niet gebruiken, maar een andere geboortedatum in de aanmelding zetten is een koud kunstje. Inmiddels hebben steeds meer Nederlandse tieners een profiel op Facebook. Die populariteit wordt aangewakkerd door het feit dat Hyves door schoolgaande kinderen wordt gebruikt en dus door pubers snel te kinderachtig wordt gevonden. Facebook is, anders dan het Nederlandse Hyves, een wereldwijde netwerksite met 800 miljoen voornamelijk volwassen gebruikers. De site is handig, voor wie contact wil houden met vakantie vrienden of collega's in een ander land. Voor kinderen is het de vraag of het internationale karakter meerwaarde heeft; de meeste kinderen houden vooral contact met andere kinderen in hun omgeving: van school, sportclub of uit de buurt.

Ook bij Facebook moet je je registreren en een profiel aanmaken. Met een profiel kun je berichtjes ontvangen en versturen, en foto's delen met vrienden. Als je niet wilt dat je profiel voor iedereen zichtbaar is, moet je dat met de hand aanpassen.

Facebook is door de wereldwijde populariteit ook een marketinginstrument van jewelste. Met een profiel verleen je automatisch toestemming voor gebruik van persoonlijke informatie en foto's in productcampagnes op de site. Als je dat niet wilt, moet je die mogelijkheid zelf in de instellingen uitschakelen.

twitter

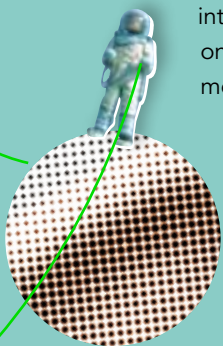
Twitter (letterlijk: 'kwetteren', vandaar ook het logo met het vogeltje) is een soort wereldwijd forum, waarbij de deelnemers in korte berichtjes van maximaal 140 tekens vertellen wat hen bezighoudt. Iedereen roept maar wat, en wie toevallig in de buurt is, vangt het op. Nadat je een Twitter-account hebt aangemaakt, kun je tweets (berichten) plaatsen, ook via je mobieltje, maar je kunt ook bepaalde mensen 'volgen', zodat je snel hún gekwetter uit de berichtenzee kunt vissen. Zelf kun je ook 'volgers' krijgen. Je kunt mensen aanspreken door een apenstaart voor hun Twitter-naam te zetten (bijvoorbeeld: @Tamara), en je kunt zoeken op trefwoorden en onderwerpen. Gebruikers kunnen zelf aangeven wat het onderwerp

van een tweet is, door het plaatsen van een hashtag (hekje) bij een woord of een afkorting. Bijvoorbeeld '#dwdd' als je iets over 'De Wereld Draait Door' vertelt. Onder kinderen en tieners is Twitter met een snelle opmars bezig. Leuk, want zo blijven je vrienden op de hoogte van wat je meemaakt. Maar ook lastig, want zolang je het account niet op slot zet, leest de hele wereld mee. Sommige tieners verzinnen 'grapjes' en twitteren bijvoorbeeld dat ze een aanslag gaan plegen. Zelf overzien jongeren de gevolgen niet van zo'n lollig bedoelde tweet, maar ze zijn wel degelijk strafbaar.

Met MSN (Windows Live Messenger) kun je onderling berichten uitwisselen, in tekst of via de webcam. Je logt in met je MSN-email en vervolgens kun je praten met andere MSN-ers uit je contactenlijst. Vooral meisjes vanaf een jaar of twaalf maken gebruik van MSN om met anderen te kunnen kletsen. Anders dan een profielsite als Hyves, wordt MSN vooral gebruikt om met al bestaande vrienden te communiceren. Profielsites worden gebruikt om jezelf te laten zien, óók aan mensen die je (nog) niet kent.

Bij kinderen en tieners is filmpjes kijken een van de favoriete bezigheden op internet. De meeste kinderen surfen daarvoor naar **YouTube**, een immens online beeldarchief met de meest uiteenlopende filmpjes. Oude tekenfilms, melige zelfgeknutselde filmpjes, exclusieve clips van wereldsterren, het is er allemaal. Door moederbedrijf Google wordt YouTube afgeraden voor kinderen jonger dan 13 jaar, omdat YouTube niet kan garanderen dat de getoonde beelden kindvriendelijk zijn. De site bestaat voor een groot deel uit zogenaamde user-generated content: filmpjes die worden gemaakt en gepubliceerd door de gebruikers van YouTube. Mogelijkheden tot filtering zijn er wel, ook al kan iedereen een filmpje op YouTube zetten. Op de website kan een Veiligheidsmodus worden ingeschakeld, waarmee een familiefilter actief wordt. Dat is helaas geen waterdicht systeem. Pas als filmpjes door gebruikers worden gemarkeerd als 'ongepast', worden ze beoordeeld door YouTube. Als de beelden niet voldoen aan de gebruikersvoorwaarden, worden ze vervolgens door het bedrijf verwijderd. Maar dan hebben ze in sommige gevallen wel al een tijdje online gestaan.

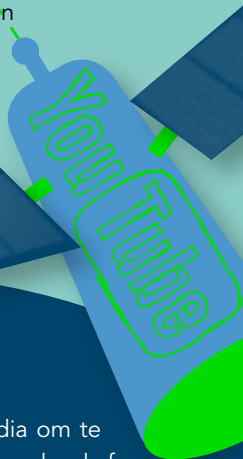

Sociale netwerken

Jonge internetters maken steeds meer gebruik van sociale netwerken. Ze wisselen berichten of nieuwtjes uit op een chatsite, door deel te nemen aan een nieuwsgroep of online discussieforum, het lezen van weblogs of het direct uitwisselen van tekstberichtjes. Email valt niet onder de sociale media.

Bekende en onbekende vrienden

Jongeren maken gebruik van sociale media om te communiceren met vrienden, vaak bekenden van school of desportclub. Voorsommigen is het een sport om zo veel mogelijk contacten te onderhouden. De contactlijst bestaat vaak uit directe vrienden en vrienden van vrienden, maar ook uit allerlei onbekende personen. Dan ontstaat ook het onderscheid tussen 'bekende vrienden' en 'onbekende vrienden'. Meisjes (ca. 13-16 jaar) maken veel gebruik van MSN of andere chats om te kletsen. Daarnaast presenteren zij zich graag op profielsites. Deze media gebruiken zij voor hun persoonlijkheidsontwikkeling. Reacties op het profiel worden gebruikt als bevestiging van wie ze zijn of willen zijn. Jongens communiceren vaker met anderen via game-communities. Het inleven in rollen biedt ook hen een kans om hun persoonlijkheid te leren kennen en ontwikkelen. Game-communities zijn experimenteerruimtes om te leren omgaan met gevoelens (vreugde bij een gezamenlijke overwinning, teleurstelling bij verlies). In games is het veel heftiger en gaat alles veel sneller dan in het echte leven.

Mijn huiswerk mag onder lijden

Hyves, Twitter, Facebook, er gaat geen dag voorbij zonder dat Elisa (13) online is. Haar moeder vindt dat prima, als Elisa zich aan duidelijke regels houdt. 'Ik vertrouw haar wel, maar de rest van de wereld niet.'

Elisa:

'Een Hyves-account heb ik al vanaf m'n negeende. Vorig jaar is daar Twitter bijgekomen. Sinds dit jaar zit ik ook op Facebook, want de helft van mijn klasgenoten zit niet op Hyves, maar wel op Facebook. Ook heb ik MSN en Skype. Ik vind het gewoon heel erg leuk om met iedereen in contact te kunnen blijven. Lekker kletsen met m'n vriendinnen en vakantie vrienden, foto's plaatsen en bekijken. Ik ben elke dag online. Ja, ook op school, al mag dat niet. We hebben daar onze eigen laptop en ik log vaak onder de les in. Even een tweetje over wat ik aan het doen ben. Het is ook een handige manier om elkaar snel door te geven welk huiswerk we hebben. Iets afspreken gaat heel gemakkelijk, bijvoorbeeld via een krabbel op Hyves. Handig als je geen beltegoed hebt of als je telefoon kapot is. Bijna iedereen in mijn klas zit op Twitter of Facebook. Als je geen account hebt, zijn ze echt verbaasd. Ik denk dat sommigen het wel doen om populair te lijken, zo van: kijk eens hoeveel vrienden ik heb. Die nodigen ook mensen uit die ze niet kennen. Ik doe dat niet. Ik moet iemand kennen en aardig vinden, anders voeg ik die persoon niet toe. Aan afschermen of een slotje op mijn account doe ik niet. Ik zorg ervoor dat ik niet grof ben in wat ik zeg. Mijn ouders letten daar op en mijn vader heeft me weleens gevraagd om een berichtje te ver-

wijderen dat minder netjes was. Verder zeg ik geen dingen als: wij zijn nu vier weken op vakantie. Dan weet je zeker dat je huis leeg staat als je thuis komt! Of ik verslaafd ben aan sociale media? Misschien wel. Ik denk niet dat ik zonder kan. Mijn huiswerk mag er niet onder lijden, maar als het saai is, ben ik veel liever online. Maar mijn ouders zitten er bovenop, dus het valt mee, hoor.'

Moeder Cindy:

'Mijn ervaringen met sociale media zijn positief. De wereld wordt er een stuk kleiner en socialer door, vind ik. Toen Elisa met Hyves begon, heb ik haar dan ook gestimuleerd om het gelijk goed aan te pakken: met een leuk profiel, mooie foto's. Ook haar Twitteraccount heb ik zelf voor haar aangemaakt, met de gedachte dat ze gewoon eens kon zien hoe grappig het is. Tegelijkertijd heb ik aangegeven wat de gevaren zijn en maakte ik duidelijke afspraken. Zo mag ze op Hyves en MSN geen onbekenden toevoegen. Ik ken helaas voorbeelden van jongeren die met verkeerde

er niet

moeder Candy & Elisa

types contact legden via MSN en uiteindelijk werden bedrogen en bedreigd. Bij twijfel vraagt Elisa aan mij of haar vader of het deugt. Verder houd ik de vinger aan de pols met het taalgebruik. Wat zeg je wel en wat niet? Ik check af en toe haar berichtengeschiedenis als ik iets verontrustends signaleer. Haar privéberichten op Twitter komen bij ons binnen, dus daarbij let ik ook op taalgebruik en inhoud. In het begin vond ze dat vreselijk. Ik zei: 'Ik vertrouw jou wel, maar de rest van de wereld niet'. Nu accepteert ze het wel en geeft ze het zelf bij vrienden aan als ze vindt dat een uitspraak niet kan. Nu ze ouder wordt, stelt Elisa wel meer prijs op haar privacy. Ik kan haar niet weghouden van de gevaren, maar wil haar wel weerbaarder maken. Mocht haar schoolwerk eronder

lijden, dan grijp ik wel in. Of als ik merk dat ze verkeerde contacten aanhaalt. Vooralsnog gaat het goed. Het is gelukkig geen vervanging voor echt contact bij Elisa. Via sociale media maakt ze juist vaak afspraken om iets leuks te gaan doen met vriendinnen of een groepje. Ik hoop - en vertrouw erop - dat Elisa sociale media op een goede manier blijft gebruiken: om kennis te vergaren en te delen. Dan is het echt verrijkend.'

Internetopvoeding: hoe begeleid je je kind bij het gebruik van sociale media?

Het is zo verleidelijk, wanneer we ze vingervlug over toetsenbord of touchscreen zien snellen: denken dat onze kinderen alles al weten over internet en sociale media. Technisch gezien is dat misschien ook wel zo. Maar daarmee begrijpen ze nog niet alle ins en outs van online communicatie. Hoe bescherm je bijvoorbeeld je privacy? Kinderen brengen steeds meer tijd door met de computer, maar ook anno 2011 hebben ze volwassenen nodig die hen regels en vaardigheden bijbrengen. Hoe doe je dat?

**TIPS VOOR
OUDERS**
+ handige
tips & tricks
voor kids

Tip 1
Pak een stoel en kijk mee

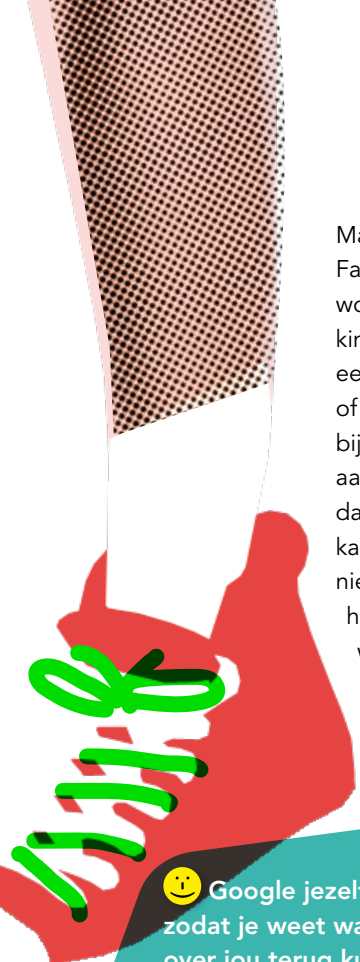
Wat doet je kind eigenlijk de hele tijd op Hyves? Met wie communiceert hij of zij, en hoe gaat dat in zijn werk? Waarom krijgt hij soms ineens de slappe lach? Wat doen en zeggen al die getekende poppetjes (avatars) op Habbo eigenlijk tegen elkaar? Is het allemaal onschuldig, of gebeurt er ook wel eens iets vevelends, zoals een pesterij of een seksueel getinte opmerking? En hoe gaat je kind daarmee om?

Je kunt pas begrijpen wat een virtuele wereld zoals Habbo of goSupermodel is, of hoe een sociale

netwerksite als Hyves werkt, als je je erin verdiept. Laat je kind dingen aan je uitleggen, terwijl je meekijkt. Stel geïnteresseerde vragen, zonder te oordelen of te willen adviseren. Neem het ook serieus; kinderen maken geen onderscheid tussen internet en het dagelijks leven, of 'echte' vrienden en online vrienden. Die werelden lopen volledig door elkaar heen. Zoals je elke dag vraagt: 'Hoe was het op school?', zou je ook kunnen vragen: 'Heb je nog iets meegemaakt op internet?' Daarmee erken je dat voor hen zo belangrijke deel van hun sociale bestaan.

Behandel je kind als deskundige aan wie jij tips vraagt, dat werkt goed.

😊
Kies voor persoonlijke dingen die je online wilt zetten een nickname. Gebruik voor zakelijke dingen waarmee je je graag wil profileren – bijvoorbeeld met dansen of zingen – juist je echte (voor)naam.

Maak zelf een Hyves- of Facebookprofiel aan en word vrienden met je kind. Of ga eens terloops een gesprek aan over zijn of haar leven op internet, bijvoorbeeld in de auto of aan de afwas. Als hij weet dat hij altijd bij je terecht kan met vragen en dat je niet (te) snel oordeelt, zal hij ook naar je toekomen wanneer hij schrikt van iets dat hij op internet meemaakt.

😊 Google jezelf regelmatig zodat je weet wat anderen over jou terug kunnen vinden. Meld je aan op [google.com/alerts](https://www.google.com/alerts).

Tip 2

Wijs op het belang van privacy

Kinderen en jongeren zijn impulsief, zo zit hun brein nu eenmaal in elkaar. Ze denken vaak niet goed na over de gevolgen van hun acties en zien ook het probleem niet van het gebrek aan privacy op internet. Als het aan hen ligt, plaatsen ze alles online, van hun diepste zielenroerselen en gedetailleerde verslagen van ruzies tot hun meest sexy foto's. Ze realiseren zich niet dat internet een ijzeren geheugen heeft.

Het is aan de volwassenen om hen heen om duidelijk te maken dat je nooit persoonlijke informatie moet prijsgeven,

zoals e-mailadressen, huisadressen en telefoonnummers, of zelfs maar de naam van de school. En dat alles wat je online zet, voorgoed terug te vinden is. Ook als het niet direct zichtbaar is (zie www.archive.org). En dat het dus later, als je moet solliciteren, misschien niet zo handig is dat iedereen een blote foto terug kan vinden.

Laat je kind ook weten dat het belangrijk is de privacy van anderen te respecteren, en dat je dus niet zomaar genante foto's van klasgenoten online moet zetten. Het op internet verspreiden van stiekem opgenomen filmpjes van bijvoorbeeld een boze leraar kan in sommige gevallen zelfs strafbaar zijn.

Het is verstandig een kind zijn profiel te laten afschermen en zo te zorgen dat alles wat hij op Hyves of Facebook doet alleen zichtbaar is voor 'vrienden'. Het is belangrijk dat je kind ook kritisch kijkt naar de vrienden die hij daar heeft, en de uitnodigingen die hij krijgt. Maak je kind duidelijk dat achter dat jongetje met de nickname Jayden1998 ook een veertigjarige man schuil kan gaan. Ook is het verstandig je kind te leren nooit emailtjes te openen van mensen die hij niet kent. Een goed criterium voor het accepteren van vrienden is dit: als je iemand op een 'echt' feestje niets persoonlijks zou vertellen, waarom zou je dat op internet dan wel doen?

😞 Als je iets niet zou doen IRL (*In Real Life*), doe het dan ook niet in de digitale wereld.

😊 Maak samen met je ouder of leerkracht een profiel aan op Hyves of Facebook. Je kunt samen aangeven wie bijvoorbeeld foto's en berichten mogen bekijken. 'Alleen voor vrienden' is de veiligste optie.

● 'Mijn zoon heeft het steeds over zijn 'vrienden', maar internetvrienden zijn toch geen echte vrienden?'

😊 Onthoud bij alles wat je online zet, dat het in de toekomst terug te vinden zal zijn. Zelfs als je denkt dat het weg is.

😊 Accepteer alleen betrouwbare uitnodigingen, en check zo nu en dan je vriendenlijst. Hoort iedereen er nog bij?

Tip 3 Maak je kind weerbaar

☹️ Zet geen gegevens of foto's van anderen online, zonder hun toestemming

De anonimiteit van internet maakt dat kinderen er openhartiger durven zijn dan op het schoolplein. Fijn, want zo kunnen ze hun twijfels en onzekerheden bespreken met zielsverwanten zonder er later op te worden afgerekend. Maar het risico van die anonimiteit is dat het taalgebruik al snel verhardt. Je hoeft immers niet bang te zijn dat je een klap krijgt als je iemand via de chat uitscheldt.

Leer je kind wat het effect kan zijn van geschreven woorden, en dat ook grappig bedoelde opmerkingen verkeerd over kunnen komen. Krijgt je kindscheldberichten? Zolang het niet persoonlijk bedoeld is, kun je dat maar beter zoveel mogelijk negeren. Is het wel persoonlijk bedoeld (bijvoorbeeld getreiter van klasgenoten op MSN) of wordt het echt te gek, laat je kind dan de hulp van een volwassene invoeren, een screenshot maken en de chats bewaren als bewijs. Help kinderen ook relativiseren, bijvoorbeeld wanneer ze een dreigende kettingmail ('Stuur deze mail door aan vijftig mensen, anders ga je dood') ontvangen. Leg uit dat dit geen persoonlijk dreigement is.

Kinderen kunnen op internet ook seksuele toespelingen of verzoeken krijgen. Wat als een jongen je vraagt voor de webcam kleren uit te trekken? Of een sexy foto van jezelf op te sturen? Vooral bij pubers is het

belangrijk ze van tevoren te laten nadenken over bepaalde situaties en wat ze zouden doen, omdat hun impulsieve brein niet in staat is dat op het moment zelf goed in te schatten. Je kunt dingen bespreekbaar maken door daar een concrete aanleiding voor te gebruiken, bijvoorbeeld een scène uit 'Goede Tijden, Slechte Tijden' of een item uit het Jeugdjournaal. 'Wat zou jij in zo'n geval doen?' Oordeel niet meteen, maar luister.

Maak kinderen vooral ook duidelijk dat ze nooit zomaar moeten afspreken met iemand die ze alleen van internet kennen. Laat ze eerst jou als opvoeder inlichten en laat ze iemand meenemen (liefst een volwassene) als het tot een date komt.

En dan zijn er nog de kosten. Vaak komen kinderen via sociale netwerksites terecht op populaire spelletjes als Happy Harvest, of ze spelen in virtuele werelden zoals Habbo, RuneScape of Stardoll. Deze sites laten kinderen eerst gratis spelen, maar proberen ze daarna met 'echt' geld te laten betalen voor credits. Vaak kan dat gewoon met een sms, zonder tussenkomst van een volwassene. Wie een gepeperde rekening op de deurmat wil voorkomen, kan daar maar beter duidelijke afspraken over maken. Bijvoorbeeld dat jij bij aankoop van credits altijd even meekijkt. Voor kinderen is het bovendien heel moeilijk om onderscheid te maken tussen een grappige cartoon of reclame. Ze moeten leren dat al die leuke dingen op internet gratis en bereikbaar lijken, maar het vaak niet zijn.

● 'Ik heb liever dat mijn puberdochter achter de computer zit, dan dat ze op straat rondhangt. Op haar kamer kan haar niets gebeuren.'

Tip 4 *Onderstreep dat aardig zijn loont*

In veel virtuele werelden zoals Habbo Hotel is het belangrijk dat je iets voor anderen over hebt. Wie in die werelden – maar ook op Hyves, Facebook en Twitter – regelmatig complimenten en zelfs cadeautjes uitdeelt, krijgt die ook terug. Het is aardig om snel op berichtjes, zoals krabbels op Hyves, te reageren. Te lang wachten kan ongeïnteresseerd en dus onvriendelijk overkomen.

Positief zijn loont ook. Zo hebben Twitteraars die leuke linkjes delen en enthousiast zijn, veel meer volgers dan mensen die alleen maar klagen of schelden. En meedoen aan online ruzies blijft aan je kleven, ook al ben jij niet begonnen. Tel dus liever eerst tot tien en negeer de ruzie. Wie goed doet, goed ontmoet. Ook op internet.

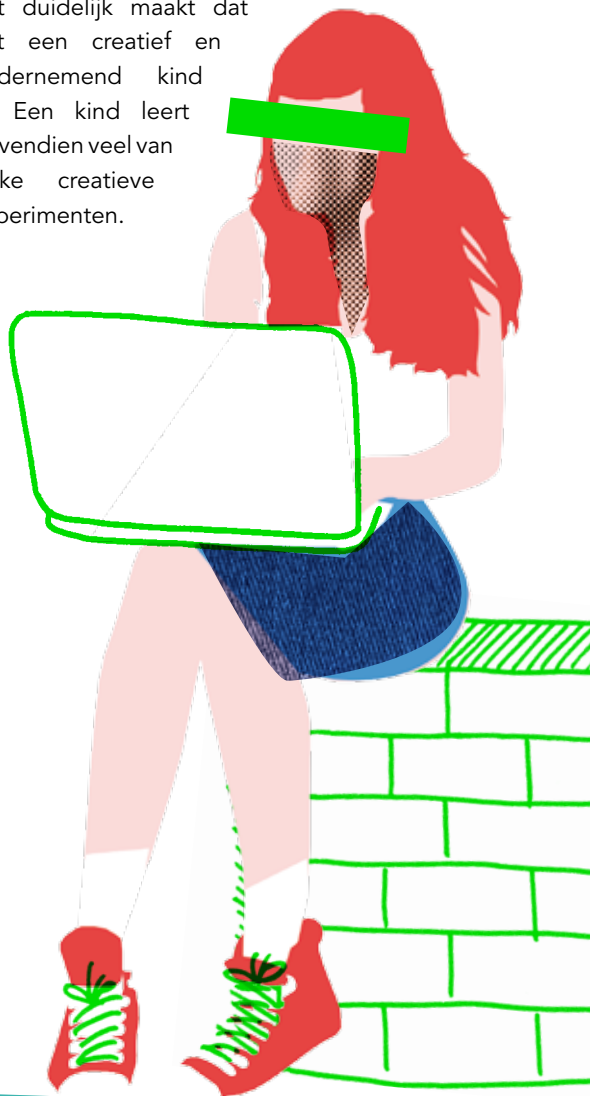
Tip 5 *Leer je kind slim en creatief te zijn op internet*

Een online imago is tegenwoordig net zo belangrijk als de reputatie op school. Leer je kind daarom dat het zelf verantwoordelijk is voor de dingen die over hem of haar te vinden zijn op internet.

😊 Met een vriendelijke en attente instelling maak je jezelf online geliefd. Reageer vlot op krabbels en berichtjes, en deel complimenten uit. Negeer ruzies en scheldpartijen. Veel mensen lezen mee, ruziemaken is slecht voor je imago, vervelend voor de ander en je kunt er last mee krijgen.

😞 Spreek nooit zomaar met iemand af die je online hebt leren kennen. Overleg met ouders of opvoeders en neem altijd iemand mee.

Hij kan zichzelf bovendien van anderen onderscheiden – ook handig voor latere opleidingen en sollicitaties – door originele, creatieve profielen op sociale netwerksites aan te maken, en bijvoorbeeld knappe filmpjes op YouTube te plaatsen. Zo creëert hij of zij een online visitekaartje, dat duidelijk maakt dat het een creatief en ondernemend kind is. Een kind leert bovendien veel van zulke creatieve experimenten.

😞 Zet geen persoonlijke gegevens online. Geen naam van de school, woonadres, telefoonnummer en e-mailadres. En houd je wachtwoord geheim.

Onze naamsbeken wordt steeds grote

Thomas (15) en Duco (15) zijn jonge ondernemers. Met Thocobags lanceerden ze in 2009 de 'Hou je bag'-tas, een hippe tas voor scholieren en studenten. Thomas en Duco maken voor hun bedrijf slim gebruik van internet en sociale media.

Thomas:

'Ik vond het ongelooflijk spannend om een bedrijf te beginnen. Ik was dertien en had nog nooit zoiets gedaan. We verstuurden een persbericht en daarna ging het heel snel. Binnen drie maanden verkochten we ruim 1000 tassen. We hadden het niet eens door, zo vlot ging het. Ik dacht echt van: 'Whow, dit is geweldig!' In de pers kregen we veel aandacht, zonder dat we er veel voor hoefden te doen. Puur omdat we jong zijn. We werden zelfs gebeld door een van de grootste winkelketens in Nederland. Toen wist ik dat we echt met iets heel speciaals bezig zijn. De laatste tijd krijgen we steeds meer bekendheid via sociale media. Hyven en Twitteren deed ik al een paar jaar, maar dat was niet heel serieus. Toen ik net begon met Twitter had ik tien volgers, van wie de helft familie. Dat schoot natuurlijk niet op. De tweets die ik plaatste, waren ook niet allemaal even doordacht, zal ik maar zeggen. Mijn vader adviseerde me om professioneel te zijn in wat ik op Twitter zeg. Dat zie ik zelf ook in en ik pak het nu veel serieuzer aan. Ik heb inmiddels veel volgers, tweet geregeld over Thocobags en die tweets worden geretweet, doorgestuurd, zodat ze door nog meer mensen worden gelezen. Onze doelgroep, jongeren van onze eigen

leeftijd, is met name op Twitter te vinden. Met één tweet zullen we geen honderden tassen verkopen, maar misschien toch een paar. En onze naamsbekendheid wordt zo steeds groter. Verder schrijf ik blogs voor de website www.kvk18.nl. Ik vertel over onze aanpak en wat je wel en niet moet doen als jonge ondernemer. Ook in die blogs geef ik de tip om professioneel te zijn in wat je op je sociale media zet. Geen foto's van dronken mensen op een feestje, want dan word je niet serieus genomen als ondernemer! Doe geen gekke dingen, bouw het rustig op. Als je ze goed gebruikt, zijn sociale media geweldige en supersnelle middelen.'

Duco:

'Met sociale media ben ik privé al een tijdje bezig. Dat begon met Hyves, ik was toen een jaar of acht. Het hoorde er gewoon bij, iedereen Hyvede in m'n klas. In die tijd had ik nog geen mobiele telefoon, dus vond ik het wel handig om online af te kunnen spreken. Inmiddels heb ik

dheid r

THOMAS
&
DUCCO

m'n Hyves-account opgeheven, dat is meer iets voor kinderen op de basisschool. Twitter leek me juist iets voor oude mensen, maar sinds ik een account heb, ben ik óm. Het is een ontzettend snel medium: je hoort er alle nieuwtjes het eerst. Dat staat me erg aan. In de tijd dat Thomas en ik ons bedrijf lanceerden, merkte ik ook hoe makkelijk je waardevolle contacten kunt leggen via Twitter. Zo volg ik veel andere jonge ondernemers en lees over hun ervaringen. Minstens de helft van hen heb ik inmiddels ook in het echt ontmoet, heel leerzaam en inspirerend. Op die manier bouw je snel een nuttig netwerk op met de juiste contacten - en als je die hebt, kan bijna alles. Als we iemand zoeken om een flyer te maken, weten we precies wie we daarvoor kunnen vragen. Hebben we een website nodig? We vinden zó een

match. Ooit waren Thomas en ik te zien in het Jeugdjournaal, waarna we via Twitter werden benaderd door een jongen die wel een website voor ons wilde bouwen. Super dat het zo werkt. Binnenkort zijn we te horen op BNR Nieuwsradio en ook dat is geregeld via Twitter. Thocobags heeft ook een pagina op Facebook en die gaan we nog uitbreiden. Actief zijn op sociale media is indirect goed voor je omzet, omdat je merknaam wordt genoemd. Wij krijgen reacties van mensen die de naam Thocobags herkennen van een tweet of van Facebook. Ik denk dat je als moderne ondernemer niet meer om sociale media heen kunt. Ze zullen een steeds grotere rol gaan spelen.'

Vaardigheden:

zo haal je alles uit sociale media

Wat moet je kind kunnen om op een leuke en veilige manier zijn gang te gaan op internet? De digitale generatie snapt misschien verrassend snel hoe al die techniek werkt, maar daarmee zijn ze nog niet vanzelf ook 'mediawijs'. Daar hebben ze volwassenen bij nodig. Help ze eruit te halen wat erin zit!

Kinderen van nu worden wel de digitale generatie of de generatie-Einstein genoemd. Ze zijn handig met de knoppen en snel in het oppikken van nieuwe technologie. Wie wel eens een 3-jarige met een iPad heeft zien stoeien, snapt wat hiermee wordt bedoeld. Kinderen weten niet beter dan dat de wereld hen de mogelijkheid biedt om gebruik te maken van (spel)computers, iPads, smartphones en televisie. Media zijn overal: billboards, kranten, tijdschriften, radio's. Ze kunnen zich niet voorstellen hoe je zou moeten leven zonder al die middelen. Maar handigheid en gretigheid leiden nog niet tot wijsheid. Wat is wijsheid als het gaat om het gebruik van media? Wat willen we eigenlijk dat kinderen kunnen op dit gebied?

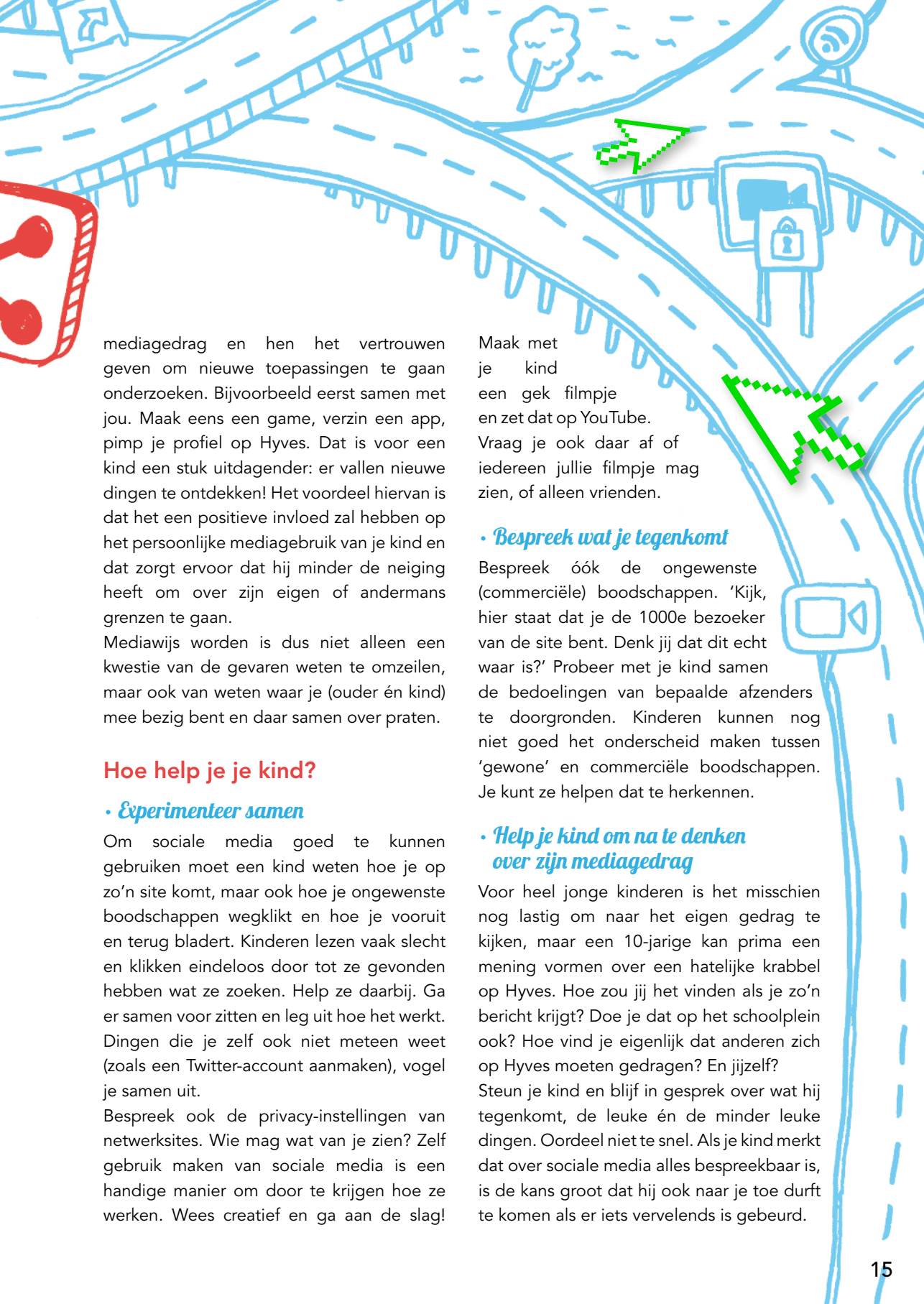
Uitdagend

Gebruik maken van media zou plezierig moeten zijn, maar ook prikkelend, uitdagend en leerzaam. Een mediawijs kind kan op zelfbewuste wijze gebruikmaken van de positieve mogelijkheden die media bieden, zonder daarbij zichzelf of anderen te schaden. Positief gebruikmaken van media gaat veel verder dan het aanleren van

computervaardigheden, of het goed leren zoeken op internet. Daar hoort ook bewustwording bij, en creativiteit. Denk aan alle nieuwe toepassingen waarmee je zelf iets kunt delen met anderen, zoals Twitter, Hyves, YouTube, of gezamenlijk op afstand kunt werken aan iets nieuws, zoals een game. Die nieuwe mediatoepassingen, de sociale media, zijn veel gecompliceerder dan televisie of radio. Ze zijn interactief en vaak onzichtbaar verweven met commercie. Gebruik maken van deze nieuwe media betekent jezelf laten zien en horen, feedback krijgen en contact leggen met mensen over de hele wereld en samen iets maken wat er nog niet was.

Gevaar

Veel ouders begeleiden hun kind daarin met het doel gevaarlijk mediagedrag te voorkomen. Niemand ziet graag dat zijn kind chat met wildvreemden, of dat het foto's van zichzelf stuurt aan mensen die hij buiten internet nog nooit heeft ontmoet. De verleiding is dus groot om verboden en geboden in te stellen en er dan maar op te hopen dat je kind geen gekke dingen doet. Gelukkig is er nog een mogelijkheid. Je kunt kinderen ook aanmoedigen in hun

mediagedrag en hen het vertrouwen geven om nieuwe toepassingen te gaan onderzoeken. Bijvoorbeeld eerst samen met jou. Maak eens een game, verzin een app, pimp je profiel op Hyves. Dat is voor een kind een stuk uitdagender: er vallen nieuwe dingen te ontdekken! Het voordeel hiervan is dat het een positieve invloed zal hebben op het persoonlijke mediagebruik van je kind en dat zorgt ervoor dat hij minder de neiging heeft om over zijn eigen of andermans grenzen te gaan.

Mediawijs worden is dus niet alleen een kwestie van de gevaren weten te omzeilen, maar ook van weten waar je (ouder én kind) mee bezig bent en daar samen over praten.

Hoe help je je kind?

• *Experimenteer samen*

Om sociale media goed te kunnen gebruiken moet een kind weten hoe je op zo'n site komt, maar ook hoe je ongewenste boodschappen wegklikt en hoe je vooruit en terug bladert. Kinderen lezen vaak slecht en klikken eindeloos door tot ze gevonden hebben wat ze zoeken. Help ze daarbij. Ga er samen voor zitten en leg uit hoe het werkt. Dingen die je zelf ook niet meteen weet (zoals een Twitter-account aanmaken), vogel je samen uit.

Bespreek ook de privacy-instellingen van netwerksites. Wie mag wat van je zien? Zelf gebruik maken van sociale media is een handige manier om door te krijgen hoe ze werken. Wees creatief en ga aan de slag!

Maak met je kind een gek filmpje en zet dat op YouTube. Vraag je ook daar af of iedereen jullie filmpje mag zien, of alleen vrienden.

• *Bespreek wat je tegenkomt*

Bespreek óók de ongewenste (commerciële) boodschappen. 'Kijk, hier staat dat je de 1000e bezoeker van de site bent. Denk jij dat dit echt waar is?' Probeer met je kind samen de bedoelingen van bepaalde afzenders te doorgronden. Kinderen kunnen nog niet goed het onderscheid maken tussen 'gewone' en commerciële boodschappen. Je kunt ze helpen dat te herkennen.

• *Help je kind om na te denken over zijn mediagedrag*

Voor heel jonge kinderen is het misschien nog lastig om naar het eigen gedrag te kijken, maar een 10-jarige kan prima een mening vormen over een hatelijke krabbel op Hyves. Hoe zou jij het vinden als je zo'n bericht krijgt? Doe je dat op het schoolplein ook? Hoe vind je eigenlijk dat anderen zich op Hyves moeten gedragen? En jijzelf? Steun je kind en blijf in gesprek over wat hij tegenkomt, de leuke én de minder leuke dingen. Oordeel niet te snel. Als je kind merkt dat over sociale media alles bespreekbaar is, is de kans groot dat hij ook naar je toe durft te komen als er iets vervelends is gebeurd.

Ze hoeven niet te weten waar ik woon

Jamail is 10 jaar en nu al een fervent gebruiker van sociale media. Hij houdt zich aan de huisregels: geen contact met onbekenden. 'Voor hetzelfde geld gaan ze rare dingen zeggen.'

Jamail:

'Ik heb één broer en vier zussen. Allemaal zitten ze op Hyves en Facebook en daarom wilde ik dat ook wel. Ik kreeg Hyves en MSN toen ik een jaar of acht, negen was. Facebook heb ik nu dik een jaar, maar daar doe ik minder mee. Het liefst ben ik aan het chatten op Hyves. Lekker kletsen met een vriend van me of met andere vrienden en vriendinnen. Niks bijzonders: meestal gaat het over school, dat de gymles leuk was ofzo, of

we laten elkaar een liedje horen. Ik heb nu 279 vrienden op Hyves en als ik inlog, zijn er meestal wel 30 online. Daar zitten altijd wel leuke mensen tussen om mee te chatten. De vrienden die ik toevoeg, ken ik allemaal.

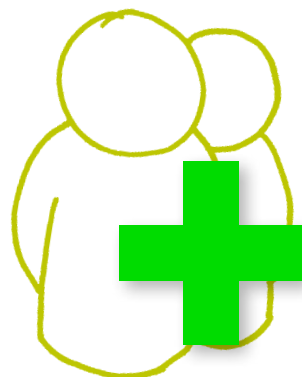
Het zijn kinderen van school of familie.

Ik ga natuurlijk geen 10.000 'vrienden' die ik ooit eens heb ontmoet, toevoegen. Als ik een uitnodiging krijg van iemand die ik niet ken, kijk ik eerst of ik die persoon écht niet ken en als dat inderdaad zo is, neger ik

ten

Dirk Jan + Jamail

hem. Voor hetzelfde geld is het een vreemde die allemaal rare dingen gaat zeggen. Mijn ouders hebben me daarvoor gewaarschuwd. Toen mijn broer mijn account aanmaakte, vroeg hij of ik wilde dat iedereen erop kon kijken. Nee, liever niet, zei ik. Ze hoeven van mij niet te weten waar ik woon. Dus hebben we m'n account afgeschermd.

Ik mag zelf bepalen hoe lang ik achter de laptop zit, mijn vader en moeder letten er niet heel streng op. Ik kijk elke dag wel een paar keer op Hyves of MSN, maar ik blijf geen uren chatten. Ik speel veel buiten, vooral met mooi weer. Ik zit nu in groep zeven en ga over twee jaar naar de middelbare school. Ik denk niet dat ik dan vaker online ben, want dan moet ik huiswerk maken. Maar ik blijf het wel doen, want dit is echt iets wat ik héél erg leuk vind.'

Vader Dirk Jan:

'Jamail was van jongs af aan al heel vlot met computers. Hij kon nog niet lezen, maar wist precies hoe hij de computer moest opstarten. Net als zijn oudere broer en zussen wilde hij ook graag op Hyves en dat hield ik niet tegen. We hebben een duidelijke regel: geen onbekenden toevoegen. Je leest in de krant genoeg over volwassenen die slinks contacten leggen met kinderen. Helemaal voorkomen kun je dat niet, maar je kunt het

wel bespreekbaar maken.

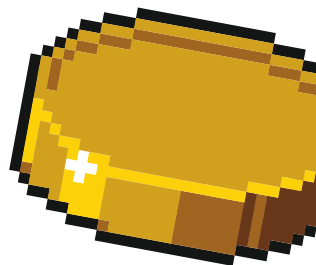
We hebben dat Jamail uitgelegd in termen die hij op zijn leeftijd kan begrijpen. Een andere regel is dat onze kinderen tot aan de tweede klas van de middelbare school geen internet op hun slaapkamer mogen hebben. De laptop staat in de woonkamer, zo houden we er zicht op totdat ze oud genoeg zijn om zelf alert te zijn op de gevaren. Zelf heb ik een Hyves-account en zit ik op LinkedIn en Facebook. Via Hyves kan ik een beetje in de gaten houden wat mijn kinderen doen en dat is één van de redenen waarom ik een account heb aangemaakt. Ze vertellen niet alles aan tafel, maar uit krabbels en reacties kun je veel informatie halen - wie ze leuk vinden bijvoorbeeld. Een tijdslimiet stellen aan het internetgebruik doen we niet, het gaat op basis van vertrouwen. Na een half uurtje, drie kwartier is het voor Jamail vaak mooi geweest en dan moet hij meestal ook plaats maken voor een zus of broer. Persoonlijk vind ik het belangrijk dat Jamail de balans houdt tussen online contact en persoonlijk contact. Natuurlijk kunnen sociale media toegevoegde waarde hebben - zo heeft Jamail bijvoorbeeld weer een leuk contact met zijn oude buurjongetje. Maar het moet echte communicatie niet vervangen. Ik heb liever dat hij na schooltijd lekker buiten gaat spelen met zijn vrienden dan dat hij met ze gaat babbelen over de chat. Ik zie het als een deel van de opvoeding om hem te helpen bij het zoeken naar de balans.'

Online games

Pas op de kosten!

Kinderen spelen graag spelletjes op internet. Dat doen ze op sites als spelletjes.nl, of in een virtuele wereld als Panfu of Habbo Hotel. De lol van zo'n game of virtuele wereld is dat je (net als bij andere sociale media) met anderen in contact staat. Je kunt chatten tijdens het gamen, samenwerken of juist tegen elkaar spelen. Die grote populariteit maakt games óók een dankbaar instrument in handen van commerciële aanbieders.

Virtuele werelden als Habbo.nl, goSupermodel.nl en Panfu.nl zijn pretparken voor kinderen. Maar in een normaal pretpark als De Efteling weet je wat de toegangsprijs is en wat je betaalt voor een ijsje. Ook gaat een kind niet zonder begeleiding naar binnen. In digitale pretparken is dat anders. Daar worden kinderen voortdurend overgehaald om hun zakgeld uit te geven. Ze krijgen een huisdier als welkomstcadeau, dat na een paar uur begint te blaffen vanwege honger, die gestild kan worden als er digitaal voer wordt gekocht. Ze krijgen een virtueel kledingstuk gratis, dat na een week moet worden ingeleverd tenzij er betaald wordt. Virtuele goederen kunnen worden gekocht met de creditcard van vader of moeder, of met de (eigen) mobiele telefoon, door te bellen of sms'en. De kosten worden dan verrekend via het beltegoed of de bundel. Vaak merken ouders pas dat hun kinderen geld hebben uitgegeven als de kosten hoog zijn opgelopen, soms tot in de honderden euro's. Omdat steeds meer kinderen een mobiele telefoon hebben, kunnen bedrijven rechtstreeks zaken met ze doen. En dat gebeurt niet altijd eerlijk. Wat kun je doen?

• *Speel samen*

De beste manier om met een kind in gesprek te komen over games, is door sámen te spelen. Ga samen de uitdaging aan om zo ver mogelijk te komen in een spel, creëer samen avatars, en richt samen kamers in Habbo in, of bouw samen een boomhut in Panfu. Als je liever niet speelt, kijk dan wel actief mee. Verdiep je in hoe een game werkt, zoek naar de aantrekkelijke kanten, begrijp het plezier dat je kind heeft en stel geïnteresseerde vragen die je kind tot nadenken stemmen.

• *Houd een oogje in het zeil*

Laat jonge kinderen (tot ongeveer 12 jaar) niet alleen gamen. Het beste is om de computer of laptop te gebruiken die in een gemeenschappelijke ruimte (keuken, woonkamer) staat. Zo leren ze dat gamen niet iets is wat je per se in afzondering doet en zie je zelf sneller wat het doet met je kind.

• *Bedenk dat spelen op internet geen kinderspel is*

Weet waar je toestemming voor geeft als je kind online mag spelen. In de meeste gevallen is dat niet zo gemakkelijk te

overzien. Het is dan ook belangrijk dat je als ouders beseft dat online spelletjes spelen met zich meebrengt dat je je verdiept in de mogelijke gevolgen voor je kind.

- **Stimuleer je kind om altijd zijn echte leeftijd in te vullen**

Vertel dat kinderen bij het aanmelden niet mogen liegen over hun leeftijd en leg uit waarom dat belangrijk is. Vertel bijvoorbeeld dat als er iets mis gaat, anderen moeten kunnen zien dat er een minderjarige speler bij betrokken is, waar andere regels of wetten voor kunnen gelden. Ook kan het lastig zijn om je geld terug te krijgen als er per ongeluk een betaling is gedaan door een kind dat een onjuiste leeftijd heeft opgegeven.

- **Praat over de manier waarop het geld wordt verdiend**

De makers van online spelwerelden willen gewoon geld verdienen. Waar komt dat geld vandaan? Verdiep je in het verdienmodel van zo'n spel en praat erover met je kind. Leg ook uit dat sms'en of bellen altijd geld kost. Het gaat om echte betalingen, ook al is het voor een spel. Probeer bij de kinderen een gevoel te ontwikkelen voor de waarde van de bedragen die ermee gemoeid zijn, maar beseft ook dat dit moeilijk voor ze is. Wat kun je allemaal doen voor de prijs van een Habbo-meubel? Welk deel van je zakgeld ben je kwijt als je credits koopt? Hoe lang moet je sparen voor een gouden lidmaatschap van een week?

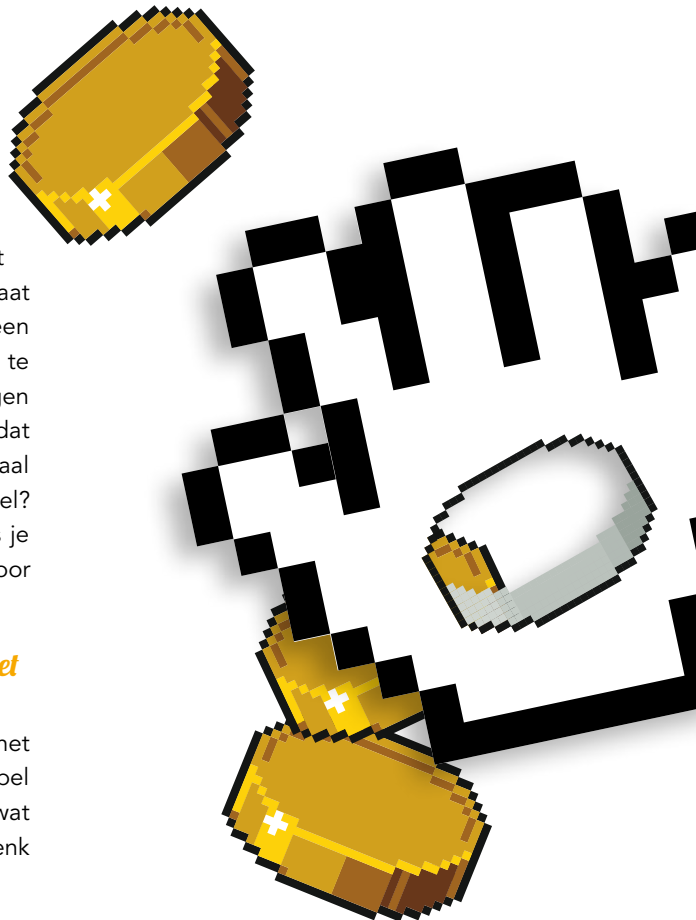
- **Maak afspraken met je kind over het uitgeven van geld in online werelden**

Verbieden werkt niet. Zeker niet als voor het kind niet duidelijk is waarom het een spel niet mag spelen. Beter is: uitleggen wat de risico's zijn en regels afspreken. Bedenk

van tevoren passende maatregelen voor het geval je kind de regels overtreedt. Bied ook alternatieven aan. Wat is er nog meer dan alleen Panfu of Habbo? De GameStudio van het Klokhuis (www.hetklokhuis.nl) is een aanrader.

- **Controleer de algemene voorwaarden**

Geef een voorbeeld aan kinderen: dat je eerst moet nadenken voor je je ergens voor inschrijft. Als je geen contactgegevens kunt vinden op de site van de aanbieder van een game, beschouw dat dan als een slecht teken. Bij eventuele problemen zal de exploitant waarschijnlijk niet thuis geven.

?

Vraag & Antwoord

Justine Pardoën is hoofdredacteur van de website Mediaopvoeding.nl en specialist 'kinderen en media'

?

Vanaf welke leeftijd kunnen kinderen deelnemen aan sociale media als Hyves, Facebook en Twitter?

Volgens de sociale netwerksites zelf mag je pas met 13 jaar een account aanmaken. Maar kinderen houden zich daar niet aan: in de praktijk blijkt dat 26% van de Europese 10-jarigen al een profiel heeft op een of meer van zulke sites (bron: EU Kids Online - onderzoek 2010, zie www.eukidsonline.net). Gemiddeld in Europa zit 57% van de kinderen (9 tot 16 jaar) op een sociale netwerksite, in Nederland is dat maar liefst 78%.

In ons land hebben bijna alle leerlingen van groep 8 een profiel op een netwerksite. Vooral op Hyves, maar Facebook wint aan populariteit. Overigens hebben veel kinderen ook op andere sites een account met persoonlijke gegevens. Denk aan YouTube, of games als RuneScape, Habbo en goSupermodel. Maar ook games waar veel volwassenen komen, fungeren als een sociaal netwerk, zoals World of Warcraft. Deze laatste game is trouwens niet voor kinderen onder de 12 jaar.

Het is moeilijk om een kind te verbieden om een profiel aan te maken op een site waar al zijn of haar vrienden wel zitten. Je wilt namelijk ook niet dat ze het dan stiekem toch doen, zonder dat je de kans hebt om hen vanaf het begin daarin wat te begeleiden. Zo nu en dan eens kijken op een profiel

(laten merken dat je mee kunt lezen als alles openbaar is), en praten over hun ervaringen met sociale media is altijd nog het beste wat je kunt doen. En hoe eerder je daarmee begint, hoe beter het is: ze ontwikkelen dan zelf ook een meer kritische blik. Kortom: ontdek samen de mogelijkheden van sociale media en vergroot hun vrijheid stap voor stap.

?

Mijn zoon van 12 heeft net een smartphone en wil op Twitter. Is dat verstandig?

Het is heel begrijpelijk dat kinderen die een smartphone hebben, ook willen twitteren. Het kost niets (in tegenstelling tot bellen en sms'en, wat steeds meer terrein verliest ten gunste van gratis diensten) en het is een aantrekkelijke manier om met veel vrienden tegelijk contact te houden.

Via Twitter zijn ze voortdurend onder elkaar. Door elkaar te volgen, hebben ze steeds het gevoel overal bij te zijn en niets te missen. Dat is heerlijk als je puber bent. Pubers zijn immers hard bezig te ontdekken wie ze zijn, en in deze levensfase ontdek je vooral wie je bent door het contact met anderen.

Maar ja, net als Facebook en Hyves is Twitter wel openbaar. Het gesprek dat je met je zoon moet voeren over Twitter, zal dus hetzelfde zijn als een gesprek over Hyves en Facebook. Namelijk dat in principe iedereen kan meelesen, en dat dit gevolgen heeft (tenzij

je een DM oftewel een persoonlijk bericht aan iemand stuurt). 'Iedereen' betekent: ook alle mensen die jij niet kent en die jou niet kennen.

Je kunt echter maatregelen nemen, door je profiel (of account) zo in te stellen dat niet iedereen alles kan zien. Bij Twitter is dat heel simpel: dan zet je je account gewoon op slot. Je zou hem kunnen vragen om dat ook daadwerkelijk te doen. Bij Facebook is zoiets overigens een stuk ingewikkelder.

En als je toch met hem aan de praat bent, vertel hem dan dat er nog een extra risico is, naast de privacy-problematiek. Namelijk dat je steeds op Twitter wilt zijn omdat je bang bent iets te missen. Zodra hij dat bij zichzelf merkt, moet hij eerlijk zijn en zichzelf beperken. Tieners zullen dat echter niet zo snel zelf doen, dus je kunt ook afspreken dat je hem beperkingen zult opleggen zodra je zulk gedrag merkt.

? **Mijn dochter (10) heeft zonder dat wij het wisten honderden euro's aan Habbo gespendeerd.**

Via mijn mobiel kocht ze credits. Kunnen we dat geld terugkrijgen?

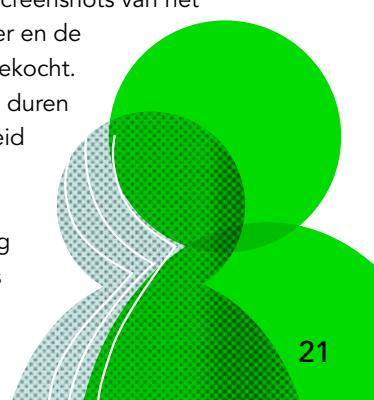
Virtuele werelden zoals Habbo maken het wel erg gemakkelijk voor kinderen om te betalen voor digitale spullen. Het is echter niet makkelijk om het geld terug te krijgen. Minderjarigen mogen spullen kopen die 'normaal' zijn voor hun leeftijd. Een rolletje drop is bijvoorbeeld normaal voor een kind van 10, maar een iPhone niet. Als een kind iets heeft gekocht wat niet

normaal is voor zijn leeftijd, zonder dat zijn ouders erbij waren, dan kun je terug naar de winkel en moet de koop worden teruggedraaid. Daartoe is de winkelier wettelijk verplicht.

Bij de aanschaf van virtuele goederen ligt het allemaal wat onduidelijker. Dat een kind credits koopt binnen Habbo is niet heel raar, dat doen wel meer 10-jarigen. Kopen voor honderden euro's is natuurlijk niet meer gebruikelijk. Toch is het moeilijk te voorspellen of je het geld terug zult krijgen, als je het voor laat komen bij een rechter. Er zijn (nog) geen juridische procedures bekend waarin het ouders lukte om geld terug te krijgen dat was gespendeerd aan spelletjessites.

We raden je daarom het volgende aan:

- Meld het probleem bij Habbo.
- Kaart het probleem ook aan bij de Consumentenautoriteit, de toezichthouder die oneerlijke handelspraktijken kan beboeten. Op Consuwijzer.nl roept de Consumentenautoriteit ouders en kinderen op hun klachten te mailen.
- Verzamel zoveel mogelijk bewijs: bewaar afschriften, en maak screenshots van het account van je dochter en de spullen die zij heeft gekocht. Het kan allemaal lang duren voordat er duidelijkheid is, en dan nog is het maar de vraag of het lukt om het geld terug te krijgen. Maar het is het proberen waard.

Internet nu ook mobiel!

Een mobiele telefoon is voor kinderen allang geen bijzonderheid meer. En voor tieners is een smartphone ook al de normaalste zaak van de wereld. Handig, altijd online kunnen zijn. Maar als ouder kun je niet zo makkelijk meer even meekijken.

Of jouw kind al toe is aan een mobiele telefoon met internet (smartphone), is een vraag die alleen jij als ouder kunt beantwoorden. Feit is dat als kinderen naar de middelbare school gaan, ze bijna allemaal een mobieltje hebben.

Goedkoper

Het aantal jonge bezitters van een smartphone stijgt snel. Winkels en mobiele providers spelen in op de behoefte bij tieners aan de nieuwste generatie mobiele telefoons, waarmee je meer kunt dan bellen en sms-berichten sturen. De telefoons worden steeds goedkoper en passen steeds beter binnen het budget van een pakweg 13-jarige. Je kunt met een smartphone het web op, spelletjes spelen, mails lezen en schrijven, pingen, twitteren, Hyven, foto's en filmpjes maken en versturen, muziek beluisteren en rekensommen maken in de klas (als de leraar het goed vindt).

Nadelen

Allemaal voordelen dus, voor je kind. Maar voor ouders zitten er ook nadelen aan een

smartphone: je kunt lastig reguleren wat je kind op internet doet en de kosten zijn een stuk hoger dan bij een 'gewone' mobiel.

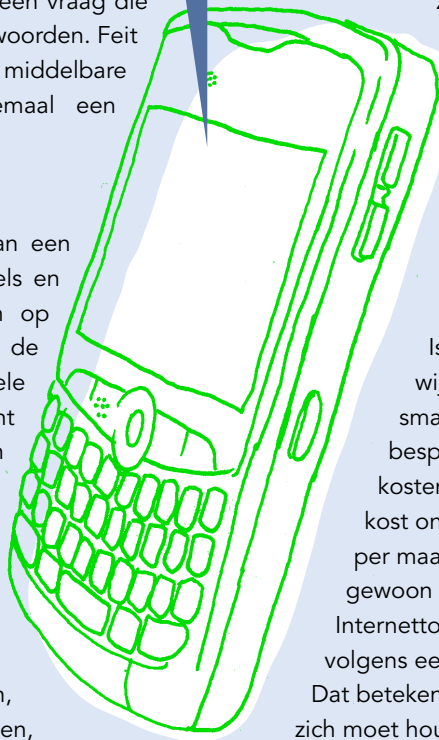
Overweeg of die nadelen opwegen tegen de fun die je kind eraan beleeft.

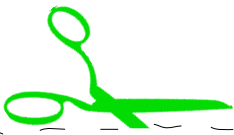
Het is sowieso een goed idee om goed na te denken of je kind echt een telefoon nodig heeft om het internet mee op te kunnen.

Jonge kinderen geef je mogelijkheden die niet zo gemakkelijk te reguleren zijn als via de computer thuis. Vraag je af of je dat wilt voor een kind van 9 of 10 jaar. Wil hij echt surfen of alleen veel geheugen voor zijn muziek?

Kosten

Is je kind oud en (media-)wijs genoeg om een smartphone te hebben, bespreek dan samen de kosten. Toegang tot internet kost ongeveer een tientje per maand, bovenop een gewoon mobiel abonnement. Internettoegang is dan onbeperkt, volgens een fair use policy (FUP). Dat betekent dat de gebruiker zich moet houden aan 'gemiddeld gebruik'. Bij excessief gebruik wordt de internetsnelheid afgeknepen. Wie geen speciaal internetabonnement heeft, betaalt voor iedere gebruikte megabyte (MB) en dat leidt gemakkelijk tot een pittige rekening. Gelukkig kunnen smartphones ook overweg met het draadloos internet thuis. Gebruik daarvan is gratis.

Zo hou je het leuk, voor jezelf en anderen

Om te beginnen

- Als je iets niet zou doen IRL (*in real life*), doe het dan ook niet in de digitale wereld.
- Neem na elk uur een pauze van minstens 10 minuten.

Chatten en MSN-en

- Geef zo min mogelijk persoonlijke gegevens. Dus geen (e-mail)adressen, namen (ook niet van school), telefoonnummers, wachtwoorden, beroepen, foto's etc. Je weet niet wat ermee gebeurt. Heb je een naam nodig voor een account, vraag dan altijd eerst aan je ouders of het oké is om die informatie te geven.
- Blijf aardig en eerlijk. Negeer flames (beledigingen), discriminatie en seksuele toespelingen en schakel zo mogelijk de provider in. Post zelf geen lompe berichten of bedreigingen.
- Laat je niks wijsmaken en ga niet in op mooie beloften. Op het internet is niets wat het lijkt.

- Spreek niet in je eentje af met iemand die je van de chat kent. Neem altijd iemand mee, spreek af op een plek waar veel mensen zijn en laat thuis weten waar je bent.
- Onbekende 'vrienden' verwijder je uit je contactenlijst.

Surfen

- Geef niet zomaar informatie weg in ruil voor games, clips, toegang tot community's etc. Je gegevens worden opgeslagen, gebruikt en doorverkocht.
- Privacy-bepalingen zijn er niet voor niets. Lees ze voor je iets invult. Kijk wat er met je gegevens gebeurt en of ze aan anderen worden doorgespeeld.

Registreren

- Een nickname (nepnaam) en een wachtwoord zijn meestal voldoende. Geef desnoods een nepadres. Klik overbodige vinkjes weg, anders word je overladen met junkmail.

- Lees de voorwaarden in de licentieovereenkomst. Let vooral op de hoeveelheid informatie die van je wordt gevraagd, wat ermee gebeurt en wie er toegang toe heeft.

Eigen website, twitter, homepage of weblog

- Geef geen informatie waarmee jij of anderen te herleiden zijn.
- Kwets of beledig anderen niet, hoe grappig het ook lijkt. Miljoenen mensen lezen mee, dus je acties kunnen verstrekkende gevolgen hebben.

Kopen

- Koop geen credits of andere dingen zonder overleg met je ouders.
- Noteer al je online uitgaven, zodat je niet meer uitgeeft dan je hebt.

Handige websites voor tieners

> www.chatinfo.nl

Zorg dat je weet wat je wel en niet moet doen bij het chatten.

> www.question-zone.nl

Anoniem chatten met een hulpverlener van Korrelatie.

> www.kindertelefoon.nl

Chatten met iemand van de Kindertelefoon (tot 18 jaar!).

> www.i-respect.nl

Respecteer elkaar, ook als je anoniem bent op internet. Hoe denken andere jongeren daarover?

> www.helpwanted.nl

Voor jongeren: meldpunt van seksueel misbruik.

> www.pratenonline.nl

Forum en online chatten met een hulpverlener.

> www.verbodenvoorouders.com

E-coaching voor pubers met weinig zelfvertrouwen.

Handige websites voor ouders

> www.mijndigitalewereld.nl

Alles over vaardig en veilig internetten en het gebruik van andere digitale middelen.

> www.mijnkindonline.nl

Hét startpunt voor alles over kinderen en internet, van de stichting Mijn Kind Online.

> www.mybee.nl

Gratis browser voor kinderen (basisschoolleeftijd). Bevat uitsluitend geschikte websites.

> www.nji.nl/mediaopvoeding

Informatie van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI).

> www.mediawijzer.net

Website van het Expertisecentrum Mediawijsheid, met nieuws, tips en weetjes.

> www.consuwijzer.nl

Informatie en hulp bij kopen via internet.

> www.ouders.nl

Alles over ouderschap, waar mediaopvoeding een onderdeel van vormt.

Colofon

Sociale media!? is een uitgave van UPC en Digivaardig & Digibewust.

Copyright UPC, Amsterdam, november 2011.

Coördinatie Martine Borgdorff & Justine Pardoën

Teksten Lotte Boot, Martine Borgdorff, Belinda Fallaux, Justine Pardoën, Mediaopvoeding.nl

Vormgeving Welmoet de Graaf, Nils Waanders, Robbert Slotman (De Ruimte Ontwerpers)

Foto's Hans de Bruijn, Rodney Kersten, Bigstock

Het internet biedt tal van mogelijkheden op het gebied van kennis, informatievoorziening en entertainment. Dat brengt kansen met zich mee, maar ook risico's, met name voor kinderen. UPC zet zich actief in om kinderen de kansen te laten benutten, maar ze ook te beschermen tegen de risico's. Bijvoorbeeld door bij te dragen aan de jaarlijkse Safer Internet Day, een initiatief

van Insafe. En door samenwerking met Digivaardig & Digibewust. Ook is UPC partner in Klassetv en aanbieder van mediavorlichting op scholen.
website www.upc.nl

Digivaardig & Digibewust is een programma van overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Doel is het aantal mensen dat niet of nauwelijks digitale vaardigheden heeft terug te brengen en het verantwoord en veilig gebruik van digitale middelen te stimuleren.

e-mail info@digivaardigidigibewust.nl

website www.mijndigitalewereld.nl

Mijn digitale wereld

Co-funded by the European Union

